

STORTINGET

Innst. 297 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:269 S (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Grete Wold om berging av Oslofjorden

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen følge de faglige anbefalingene fra Fiskeridirektoratet og stanse fisket i de tre nullfiskeområdene i Oslofjorden, slik direktoratet har skissert.
2. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2026 opprette en støtteordning for omstilling av yrkesfiskere i Oslofjorden som rammes av fiskeforbudet.
3. Stortinget ber regjeringen utrede en finansieringsløsning for rensing av nitrogen fra avløpsanlegg rundt Oslofjorden.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 24. april 2025 til Nærings- og fiskeridepartementet ved statsråd Marianne Sivertsen Næss bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 5. mai 2025.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, vil understreke at Oslofjorden er en av Norges viktigste marine naturressurser og et område av stor betydning for både biologisk mangfold, rekreasjon, næringsliv og kulturarv. Det er bred politisk og faglig enighet knyttet til utfordringene for tilstanden i fjorden.

Komiteen viser til at det gjennom rapporter fra blant annet Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet er dokumentert at Oslofjorden står overfor alvorlige utfordringer knyttet til forurensning, spesielt nitrogen, og betydelig reduksjon i fiskebestandene og naturmangfoldet. Komiteen mener det er viktig at Stortinget tar disse faglige vurderingene på alvor og bidrar til å få på plass riktige tiltak for å bedre forholdene i fjorden.

Komiteen vil understreke at vern og restaurering av Oslofjorden krever bredt samarbeid mellom statlige myndigheter, kommuner, næringsaktører og befolk-

ningen generelt. Det er avgjørende at tiltakene som settes i verk er kunnskapsbaserte og helhetlige, slik at de bidrar til en varig forbedring av fjordens tilstand.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet tar situasjonen i Oslofjorden på største alvor. Det er et stort prosjekt å få fjorden ren og rik igjen. Mye bra arbeid er i gang, men situasjonen er fortsatt alvorlig. Regjeringen er godt i gang med å gjennomføre de 63 tiltakspunktene i den helhetlige tiltaksplanen for fjorden, og arbeidet med å redde Oslofjorden er nå mer samordnet enn tidligere. Det siste året har regjeringen styrket innsatsen på flere områder, bl.a.:

- Flere kommuner har fått tilskudd til å planlegge nye renseanlegg med nitrogenfjerning, og det er fortsatt i gang i arbeidet med avløpsrensing og rensing av nitrogen.
- Det er etablert forbud mot å tømme kloakk fra fritidsbåter i Oslofjorden.
- Vedtatt et nytt gjødselregelverk.
- En kraftfull satsing på Oslofjorden i jordbruksoppgjørene de siste årene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler det store engasjementet for å forbedre tilstanden i Oslofjorden. Disse medlemmer mener det er viktig å lytte til både myndigheter, forskere og dem som lever av og rundt fjorden og bruker den til både næring og rekreasjon. Regjeringen arbeider kontinuerlig med å styrke tiltak og virkemidler for å oppnå en ren og rik Oslofjord. Det har nylig vært gjennomført en høring av forslag til ulike fiskeriltak, nullfiskeområder er inkludert som alternative tiltak.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Oslofjordens miljøtilstand er alvorlig, og at det er nødvendig med kraftfulle og målrettede tiltak for å gjenopprette et bærekraftig økosystem i fjorden. Disse medlemmer understreker at Høyre har vært en tydelig pådriver for en helhetlig tilnærming til utfordringene i Oslofjorden gjennom mange år. I 2021 la regjeringen Solberg frem Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv (Oslofjordplanen). Denne planen danner fortsatt fundamentet for det pågående arbeidet med å bedre miljøtilstanden i fjorden.

Disse medlemmer deler forslagsstillernes bekymring for fjordens tilstand og anerkjenner behovet for fortsatt handling. Samtidig er det avgjørende at tiltakene som iverksettes er kunnskapsbaserte, forholdsmessige og balanserer hensynet til miljø og hensynet til berørte næringsaktører, som fiskere og kommunene rundt fjorden. Disse medlemmer er spesielt glade for det sterke engasjementet nettopp kommunene har vist i saken.

Disse medlemmer støtter intensjonen bak representantforslaget, men vil vise til at de foreslåtte tiltakene i stor grad allerede er under vurdering eller oppfølging gjennom den pågående faglige og politiske prosessen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener situasjonen for Oslofjorden er alvorlig. Forurensning over tid har ført til kollaps av fiskebestandene og naturmangfoldet. Nitrogenforurensning og fiske er blant de største truslene mot livet i fjorden. Det er på tide at Stortinget tar anbefalingene fra faglige aktører som Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet på alvor.

Forslag om å stanse fisket i tre nullfiskeområder (forslag 1)

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at de største belastningene på fjordens økosystem er høsting, miljøgifter, mikroplast, fysisk påvirkning og næringssalter, og at det derfor må settes inn tiltak på flere områder samtidig. Disse medlemmer har tidligere støttet innføring av nullfiskeområder og bunntålfrie soner, men vil samtidig understreke at slike inngrep må bygge på solide faglige vurderinger og sees i sammenheng med øvrige miljøtiltak.

Disse medlemmer viser til at Høyre ved behandlingen av Meld. St. 35 (2023–2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold var med på å fremme forslag om at regjeringen skal utarbeide og sende på høring forslag til nullfiskeområder og bunntålfrie soner i Oslofjorden og Indre Skagerrak. Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet sendte den 20. januar 2025 forslag til fiskeriltak i Oslofjorden på høring som i stor grad dekker mange av de tiltakene representantforslaget reiser.

Disse medlemmer mener derfor at det er hensiktsmessig å avvente resultatene fra denne høringsrunden og de faglige vurderingene før det tas stilling til eventuelle nye og inngripende tiltak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at fiske er en viktig del av norsk kulturarv, og fisket rundt Oslofjorden gir arbeidsplasser til mange. Livsgrunnlaget til fiskeriene er en levende fjord. Derfor er det å sikre en levende fjord det viktigste man kan gjøre for å sikre fiskeriene rundt Oslofjorden på sikt. Nullfiskeområder er et svært restriktivt tiltak, som i realiteten vil gjøre det vanskelig for en rekke fiskere å leve av fisket med dagens redskaper og utstyr. Likevel er konsekvensen av å ikke gjennomføre

tiltak større for fiskeriene og resten av samfunnet på sikt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen følge de faglige anbefalingene fra Fiskeridirektoratet og stanse fisket i de tre nullfiskeområdene i Oslofjorden, slik direktoratet har skissert.»

Forslag om å opprette en støtteordning for yrkesfiskere i Oslofjorden (forslag 2)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser til statsrådets brev der det fremgår at kompensasjon eller omstillingsstøtte for yrkesfiskere er noe som vil bli vurdert i den pågående prosessen. I brevet vises det til at høringsinnspillene til departementet bidrar til å belyse behovene for økonomisk støtte, og disse medlemmer deler statsrådets syn i at en støtteordning bør vurderes i sammenheng med de andre tiltakene som skal gjøres. Behovet for støtte vil avhenge av hvilke tiltak som besluttes å innføre.

Disse medlemmer viser til at nullfiskeområder er det mest inngripende tiltaket vi har i fiskeriforvaltningen. Forslaget begrenser allmennhetens tilgang til fjorden og våre felles ressurser betydelig, det fjerner også viktig næringsgrunnlag for yrkesfisket i Oslofjorden, som fortsatt er svært viktig for både kystkulturen og lokalsamfunnene langs fjorden. Disse medlemmer mener det er nødvendig å gjøre grundige vurderinger av konsekvensene for slike tiltak og gå grundig gjennom alle høringsinnspill.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil understreke at det for forslagsstillerne er svært viktig at fiskerne rundt Oslofjorden, som har gjort investeringer etter dagens reguleringer, ikke blir skadelidende når man innfører fiskerestriksjoner. Forslagsstillerne ønsker derfor å få på plass et omstillingsfond for å hjelpe fiskerne rundt Oslofjorden over på andre driftsformer og sørge for at de fiskerne som ikke har mulighet til å legge om driften, får kompensasjon for ulemper nullfiskeområdene fører til.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2026 opprette en støtteordning for omstilling av yrkesfiskere i Oslofjorden som rammes av fiskeforbudet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at fiskerinæringen er en av Norges viktigste næringer og vil fortsette å være det i fremtiden. Disse medlemmer mener gode rammebetingelser med mindre regulering og styring er viktig for at nærin-

gen skal vokse ytterligere. Disse medlemmer mener en nedleggelse av fiskerinæringen i Oslofjorden er et svært inngripende tiltak med store negative ringvirkninger. I tillegg til å ha konsekvenser for selve næringen, vil det også ha svært negative konsekvenser for aktiviteter på land som er avhengig av råstoff.

Disse medlemmer mener det er andre forhold enn fiskeri som er hovedårsaken til at tilstanden for fiskebestandene i Oslofjorden er alvorlig, og en må i større grad bruke krefter på å finne løsninger som kan bidra til å bedre miljøforholdene i fjorden for å reetablere flere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at det haster å etablere nullfiskeområder i Oslofjorden, og viser til at de faglige rådene om å etablere verneområder og å regulere fiske bedre, har vært tydelige i flere år. Dette medlem viser blant annet til Dokument 8:146 S (2023–2024) fra Miljøpartiet De Grønne der dette utdypes. Dette medlem er positiv til at regjeringen har sendt et forslag om nullfiskezoner på høring, og vil understreke at det er viktig at dette iverksettes raskt. Dette medlem viser til at handlingsplanen for Oslofjorden foreløpig har gjort svært lite for å regulere fisket.

Forslag om å utrede en finansieringsløsning for rensing av nitrogen (forslag 3)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at miljøtilstanden i Oslofjorden er svært alvorlig, og forurensing fra avløp og industri, med for stor tilførsel av næringsstoffet nitrogen, er blant de største påvirkningene. Det er kommunene som har ansvar for å ha god nok avløpsrensing, og de skal i utgangspunktet dekke kostnadene for dette. For å bidra etablerte regjeringen i 2023 en tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsrenseanlegg. I 2024 ble det tildelt 52 mill. kroner fra tilskuddsordningen til kommuner og interkommunale selskaper. I 2025 har regjeringen også bidratt med over 50 mill. kroner til tilskuddsordningen. Prosjekter som fører til en raskest mulig bedring av Oslofjorden, blir prioritert.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil vise til at regjeringen Solberg allerede i 2021 ga tydelige signaler til kommunene om å investere i renseanlegg med nitrogenfjerning, og etablerte en tilskuddsordning for planlegging av slike tiltak. Statsforvalteren har fulgt opp med krav til nitrogenrensing ved større renseanlegg, og flere kommuner har allerede iverksatt nødvendige investeringer. Disse medlemmer mener det er viktig å videreføre og forsterke dette

arbeidet innenfor rammene av den helhetlige Oslofjordplanen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er tydelig på at tiltak mot fiskeriene vil ikke alene før til en levende fjord. En av de største problemene for Oslofjorden er den store nitrogenforurensningen. Store deler av Norges befolkning bidrar til forurensning av Oslofjorden. Det er derfor viktig å få på plass rensing av utslippene som til slutt havner i Oslofjorden gjennom elveløpene. Dette er en kostnad som norske kommuner vanskelig kan ta ansvar for alene. Det krever finansiering av renseanlegg. Derfor foreslår dette medlem å se på en finansieringsløsning som et fond, som sikrer at det kommer penger til rensing av utslippene som til slutt havner i Oslofjorden.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en finansieringsløsning for rensing av nitrogen fra avløpsanlegg rundt Oslofjorden.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at tilskuddsordningen er viktig for å håndtere særskilte utfordringer. Videre vil disse medlemmer også fremheve at Senterpartiet i regjering var en pådriver for å få på plass grep for å redusere avgifter som rammer folks lommebøker, herunder de kommunale vann- og avløpsavgiftene. Disse medlemmer viser videre til at det for Senterpartiet var viktig å prioritere reduksjon av merverdiavgiften på vann og avløp fra 25 pst. til 15 pst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til EUs avløpsdirektiv som medfører krav til nitrogenrensing av avløp. Disse medlemmer mener dette kravet vil medføre store kostnader som følge av nye nitrogenrenseanlegg rundt Oslofjorden. Disse medlemmer viser til Innst. 210 S (2024–2025) om Representantforslag 65 S (2024–2025) der Fremskrittspartiet fremmet forslag om å pause alt arbeid med implementering av EUs avløpsdirektiv frem til fullgodt faktagrunnlag er utarbeidet. Disse medlemmer mener i ytterste konsekvens at staten må bidra i finansieringen av anleggene, fremfor at hele kostnaden veltes på kommunene.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at det er iverksatt tiltak for å begrense avrenning fra jordbruket til fjorden, men at det samtidig er gitt tillatelse til en stor økning av utslippene fra Chemring Nobels fabrikk i Sætre.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener staten bør ta en del av regningen for etablering av nitrogenrenseanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt og viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2024 og 2025 der dette foreslås.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen følge de faglige anbefalingene fra Fiskeridirektoratet og stanse fisket i de tre nullfiskeområdene i Oslofjorden, slik direktoratet har skissert.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede en finansieringsløsning for rensing av nitrogen fra avløpsanlegg rundt Oslofjorden.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2026 opprette en støtteordning for omstilling av yrkesfiskere i Oslofjorden som rammes av fiskeforbudet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:269 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Grete Wold om berging av Oslofjorden – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. mai 2025

Erling Sande

leder

Lene Westgaard-Halle

ordfører

Fiskeri- og havministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2880-2

5. mai 2025

Dokument 8:269 S (2024-2025) - representantforslag om berging av Oslofjorden

Jeg viser til representantforslag 8:269 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Grete Wold om berging av Oslofjorden.

Deler av svaret er innhentet fra klima- og miljøministeren, som koordinerer arbeidet for Oslofjorden og har ansvar for reguleringer som gjelder fiske etter anadrome arter som sjøørret.

Regjeringen tar situasjonen i Oslofjorden på største alvor, og det pågår et stort arbeid på tvers av sektorene for å bedre tilstanden i fjorden. Vi er godt i gang med gjennomføringen av de 63 tiltakspunktene i den helhetlige tiltaksplanen for fjorden. Nyeste statusrapport fra Miljødirektoratet om oppfølgingen av Oslofjordplanen viser at arbeidet med å redde Oslofjorden er mer samordnet enn tidligere og at arbeidet er tydelig forsterket på noen områder. Vi har særlig styrket virkemidlene innen avløp og jordbruk. Blant annet har vi vedtatt et nytt gjødselregelverk, hatt en kraftfull satsing på Oslofjorden i jordbruksoppgjørene de siste årene og etablert en tilskuddsordning for kommunenes planlegging av nitrogenrensing. Likevel er det mye arbeid som gjenstår og situasjonen er alvorlig. Regjeringen arbeider kontinuerlig med å styrke tiltak og virkemidler for å oppnå en ren og rik Oslofjord.

Jeg er opptatt av at fiskeriene skal gjøre sin del av dette samarbeidet. Jeg og klima- og miljøministeren har nå gjennomført en høring av forslag til nye og ambisiøse fiskeritiltak, der nullfiskeområder er blant de foreslåtte tiltakene. Høringsfristen var 22. april.

Tiltakene som har vært på høring, inkluderer blant annet begrensninger i redskapsbruk i yrkesfisket og fritidsfisket, samt å stanse alt fiske i tre store nullfiskeområder.

Nullfiskeområdene er de tiltakene som kan forventes å oppnå størst effekt, gitt at miljøtilstanden i fjorden forbedres på sikt. Samtidig er nullfiskeområder det mest inngripende tiltaket vi har i fiskeriforvaltningen. Forslaget begrenser allmennhetens tilgang til fjorden og våre felles ressurser betydelig, og fjerner viktig næringsgrunnlag for yrkesfisket i Oslofjorden, som fortsatt er svært viktig for både kystkulturen og lokalsamfunnene langs fjorden.

Nettopp fordi disse tiltakene er så inngripende og berører så mange, er det nødvendig at vi nå tar oss tid til å gjøre grundige vurderinger av alle høringsinnspillene vi har mottatt. Dette inkluderer innspill fra privatpersoner og organisasjoner, som belyser konsekvensene tiltakene kan få, og innspill fra faglige institusjoner som styrker kunnskapsgrunnlaget. Det har kommet mange og omfattende høringsinnspill. Jeg mener at det er viktig at det faglige grunnlaget for tiltakspakken vi skal innføre, er sterkt og står seg over tid, og vi kan derfor ikke forskuttere denne beslutningen før det pågående arbeidet er ferdigstilt.

Når det gjelder kompensasjon eller omstillingsstøtte for yrkesfiskere, er dette noe vi vil vurdere i den pågående prosessen. Høringsinnspillene som har kommet, bidrar til å belyse behovene for økonomisk støtte, og en støtteordning bør vurderes i sammenheng med de andre avveiningene som skal gjøres. Behovet for støtte vil avhenge av hvilke tiltak som beslutes å innføre, og jeg mener derfor det er mer hensiktsmessig å komme tilbake til dette når vi er kommet lengre i den pågående prosessen.

Jeg deler representantenes bekymring for fjorden, og forstår at det er et sterkt ønske fra flere hold om å få på plass tiltak så fort som mulig. Fortgang i prosessen er viktig også for fiskerinæringen i Oslofjorden, som er avhengig av forutsigbare rammevilkår, og som nå er i en svært usikker og utfordrende situasjon. Jeg vil forsikre om at dette er en høyt prioritert sak for meg, og det arbeides iherdig for å raskt få på plass effektive og hensiktsmessige tiltak.

Det haster å få på plass nitrogenfjerning innenfor Oslofjordens nedbørsfelt. Dette berører 118 kommuner. Som følge av den alvorlige tilstanden i Oslofjorden ble det i 2022 sendt brev til statsforvalterne i Oslofjordens nedbørsfelt om at det i denne regionen fremover må stilles krav til nitrogenfjerning. Statsforvalteren er godt i gang med å følge opp kommunene med pålegg om nitrogenfjerning, og opptil flere kommuner har satt spaden i jorda og er i gang med å oppgradere avløpsanleggene til nitrogenfjerning.

Regjeringen har allerede opprettet en tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning. I 2024 ble det tildelt 52 millioner kroner fra tilskuddsordningen til kommuner og interkommunale selskaper. I 2025 har regjeringen også bidratt med over 50 millioner kroner til tilskuddsordningen. Prosjekter som fører til en raskest mulig bedring av Oslofjorden, blir prioritert. Videre har regjeringen styrket både Miljødirektoratet og statsforvalterne, dette vil bidra til at kommunene skal få god veiledning og at saksbehandlingen på området skal gå raskere.

Det er et kommunalt ansvar å sikre drikkevann- og avløpstjenester til innbyggerne. Det er kommunene som er ansvarlig for å sikre at den nødvendige rensingen, også på avløpsområdet, kommer på plass. Kommunene har som følge av dette et stort ansvar for å sikre at gjeldende krav overholdes. Statsforvalteren er forurensningsmyndighet, og følger opp kommunen gjennom å gi tillatelse og føre risikobaserte tilsyn.

Kostnader på avløpsområdet dekkes gjennom selvkost, og det innebærer at også kostnader til å få etablert nitrogenfjerning kan kommunen få dekket gjennom selvkost. Det er rimelig at de som står for indirekte og direkte forurensende utslipp til Oslofjorden, også er de som betaler for rensingen av utslippet. Dette er i tråd med forurensar-betaler prinsippet.

Gitt den alvorlige situasjonen og den knappe tiden så er min vurdering at vi nå må bruke tiden målrettet og fornuftig. Jeg vurderer at en utredning om finansieringsløsning på dette tidspunktet vil kunne bidra til å skape en unødvendig usikkerhet i arbeidet som er godt i gang. En slik usikkerhet kan medføre store og kostbare forsinkelser, som vi i lys av den alvorlige situasjonen ikke har tid til.

Med hilsen

Marianne Sivertsen Næss

